

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus Primus Insano amare æstuantis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

QUAESTIO SECUNDA.

Quomodo debeant esse voluntaria, & deliberata Sponsalia, quae est secunda Conditio.

CASUS PRIMUS

Insano amore aësuantis.

Olympia diu sollicitata à Diodorò consensit tandem in flagitium, cui ille amore aësuans tum paulò antè, tum in ipsa copula iteratò promisit Matrimonium, quo tamen promisso stare nunc renuit, dicens, amoris ardore extortam esse istam promissionem, qui cùm vehemens admodùm fuerit, promissum cæco animo factum, & neutiquam fuisse deliberatum, adeoque nullum.

Q. Quid judicandum in utroque foro de isto promissore?

SYNOPSIS.

1. *Ad omnem promissionem requiritur deliberatio.*
2. *Quanta debeat illa esse in Sponsalibus? Quidam requirunt, ut fiat cum mora temporis.*
3. *Satis est, esse tantam, quanta sufficit ad peccatum mortale.*

C 3

4. An

4. *An nimia vehementia amoris reddat Sponsalia indeliberata, adeoque nulla?*

Sententia quorundam affirmativa?

5. *In foro interno iudicandum secundum assertionem pœnitentis.*

6. *In foro externo alleganti nimium amoris æstum non creditur, sed condemnatur ad nuptias, vel satisfactionem.*

7. *Extraordinaria passionis vehementia potest aliquando eripere libertatem.*

1.

Contraxi duas conditiones in unam, ut nempe promissio Sponsalium sit voluntaria, & deliberata. Voluntarietas procedit à voluntate, quæ cum potentia cæca sit, ductore indiget intellectu, namque, ut fert adagium, *nihil est volitum, quod non est cognitum*: cum ergo deliberatio sit actus intellectus, per quem dirigitur voluntas ad faciendam electionem, meritò de utraque ista conditione hîc nobis sermo est.

Certum est, ad promissionem Sponsalium, imò quamcunque aliam promissionem, requiri aliquam deliberationem, advertentiam, & iudicium intellectus, quo is advertat, & iudicet, an res, quæ agitur, vel agenda est, bona sit, an mala, quidque sit eligibile, vel eligibilius? quæ deliberatio, & advertentia si deficiat, nullo modo fieri potest, ut actus, qui ponitur, sit humanus, & in proprio sensu volunta-

rius, nam ut quis modo humano aliquid appetat, & velit, non debet tendere in incognitum, sed præviâ cognitione, & deliberatione rem talem velle; ergo ubi deliberatio non est, actus humanus, & consequenter talis actus non est, qui possit inducere obligationem moralem, & humanam, quæ procedit à voluntate: cum ergo promissio Sponsalitia inducat obligationem, debet ea deliberatè, & voluntariè fieri.

2. Quæstio igitur nunc est, quanta debeat esse ista deliberatio, quæ ad Sponsalia requiritur, ut ea dicantur esse verè, & propriè voluntaria, ac proinde obligatoria?

Felinus, Tiraquellus, & alij apud Sanch. *L. I. de Matr. disp. 8.* requirunt, ut sit matura deliberatio, & diuturna, nam repentina, ajunt, & quæ est orta v. g. ex fervore iracundiæ, minimè sufficit, idque probant ex textu *c. Divortium 21. de Pœnit. dist. 1.* ubi dicitur: *quidquid calore iracundiæ vel fit, vel dicitur, non prorsus ratum*

ratum est, quàm si perseverentia apparuerit, iudicium animi fuisse. Sicuti ergo non attenditur, neque pro valido habetur, quod fit ex ira præcipiti, quia deest deliberatio, ut dicit Glossa, ita & in alijs, præsertim in contractibus Sponsalitijs, nihil valet, quod fit præcipitanter, præproperè, & sine deliberatione morosa.

Verùm Respondeo, ex hoc capitulo nihil probari; plus enim non dicit, quàm divortium, de quo illud loquitur, non debere ratum haberi, quod animi perseverentiam non habet, atque propterea Mulierem, quæ à suo marito ex subito calore iracundiæ divertit, puniri non debere, nisi in hoc perseveraverit, quia nempe præsumit Jus, eam non tam fecisse id seriò, & verâ voluntate divertendi, quàm ut animi commotionem, & iram significaret, quemadmodum sæpe irati conjuges sibi mutuo diras imprecantur, cum tamen maximè dolerent, si quid eorum, quod alteri imprecantur, eveniret: quod ergo hic statuitur pro speciali Casu, non statim est extendendum ad alia, præsertim ad contractum Spontalitium, factum cum vera, & plena voluntate contrahendi, in quo, licet, quia agitur de re satis gravi, opus sit majore consideratione, quàm in alijs actionibus communibus, & ordinarijs, non tamen opus est diuturno tempore, & longa, ac pro-

tracta deliberatione, sed sufficit, non adesse tantam indeliberationem, quæ usum libertatis simpliciter impediatur. Unde

3. Dicendum, requiri, & sufficere eam deliberationem ad contrahenda Sponsalia, quæ sufficit ad peccatum mortale, etiamsi alioquin sit repentina promissio, quia opus non est longa mentis agitatione. Ita Sanch, L. 1. de Matr. disp. 8. n. 5. Dicastillo tr. 10. de Matr. disp. 1. dub. 2. n. 11. Perez disp. 1. de Matr. Sect. 3. n. 4. Less. L. 2. c. 40. n. 2. Hurtado de Matr. disp. 1. difficult. 8. n. 25. Coninck, Pontius, Sporer, & alij. Ratio est, quia Sponsalia ex natura sua obligant sub peccato mortali: ergo requirunt deliberationem plenam, & sufficientem ad peccatum mortale, non minus, quàm votum, quod ex communi sententia eandem deliberationem exigit. Quod verò ista deliberatio sufficiat, iterum patet ex voto v. g. Ordinis sacri, vel Religionis, ad quod sufficit ea deliberatio, quæ potest sufficere ad committendum peccatum mortale: ergo sufficit etiam ad Sponsalia tanta deliberatio, quæ est sufficiens ad contrahendum peccatum mortale, nec enim major exigi debet deliberatio, ut quis se per promissionem obliget homini, quàm ea deliberatio, quæ est sufficiens ad se ligandum ad reatum æternæ damnationis, quæ est res gravissima.

Ex

Ex istis porrò colliges. 1. Non obligari ducere eam, cui ex animo quidem promissit Sponsalia, at ignoravit, ex ista promissione consequi obligationem, neque enim censetur talis habuisse voluntatem perfectè deliberatam promittendi, & se promissione facta obligandi, qui ipsam naturam promissionis ignoravit.

Colliges 2. Sponsalia contracta in furia, vel perfecta Ebrietate nulla esse, utpote quia humana non sunt, haberurque id in c. Neque furiosus caus 32. q. 7. *Neque furiosus, neque furiosa Matrimonium contrahere possunt; sed si contractum fuerit, non sepaventur.* Cujus canonis sensus est, furiosos non posse contrahere verum Matrimonium, & ab ijs contractum, esse invalidum; si verò Matrimonium ante furiam celebratum est, non esse dissolvendum ob furiam postea supervenientem.

4. Nunc igitur ad ipsum casum nostrum ut respondeamus, videri potest, juxta secundum hoc corollarium sufficienter indicari, nulla fuisse Sponsalia, quæ Diodorus contraxit cum Olympia, quia qui contrahunt in furia, vel in Ebrietate, illorum contractus est nullus, cum careant ratione, ac libertate, & consequenter eorum operationes deliberatæ, & voluntariæ non sunt: sed ista omnia inveniuntur in excæcatis amore, sunt enim similes ebrijs, & furiosis: ergo illorum

quoque contractus nulli sunt, nec voluntariæ ipsorum actiones.

Min. Ostenditur autoritate; atque in primis ebrijs eisdem comparat Aloysius Riccius p. 3. *Decis. Curie Archi-Episc. Neapol. decis. 155. n. 5. & p. 2. variar. resolut. resolut. 135.* in quibus locis dicit, quòd sicut vinum, ita amor inebriet, priverque deliberatione: ergo quemadmodum ebrius Sponsalia contrahere nequit, ita nec captus amore.

Confirmatur Autoritate aliorum, qui passim nimio amore æstuantes furiosis, & ebrijs comparant, atque his etiam nominibus appellant; ita nominat ipsos Plato in Phædro, ubi scribit, quatuor esse furoris species, inter quas ponit amorem, qui est à Venere: similiter à Poëtis pro furiosis habentur amantes: talem describit Virgilius Didonem L. 4. *Æneid.*

*Ardet amans Dido, traxitq; per offa
furorem.*

Sic etiam cecinit Propertius L. 2. ad Cynthiam.

*Libertas quoniam jam nulli restat amanti,
Nullus erit liber, si quis amare velit.*

Ipsèque Justinianus Imperator in *Auth. Quibus modis natur. fil. . efficitur legit. §. illud. collat. 6.* amantes vocat furiosos, dum ait: *nihil est furore vehementius:* at furiosorum actiones, vel promissiones censentur involuntariæ, & ad nihil obligant, sicuti non censentur furiosi delinquere, nec ob delicta

licita puniuntur: ergo qui excecato amoris vehementiâ aliquid promittunt, præcipuè ipsa durante copulâ, quo tempore ex medicorum sensu adesse solet transiens aliqua phrenesis, ad nihil obligantur, cum amor etiam in delictis excuset, ut videre est apud Jul. Clarum *L. 5. § fin. Prædic. Crimin. q. 60. n. 10.* ubi recenset, excusatam fuisse quandam Mulierem, quæ receptaverat res furto ablatas à suo amasio, aliûmq; fuisse absolutum, qui libellum famosum publicaverat contra quandam puellam, cujus amore captus erat, quasi ex vehementia amoris non fuerit mentis suæ sat compos, quibus similia plura ibi recenset, hisq; affinia legi possunt apud Menoch. *L. 2. de arbitr. judic. cas. 328.* Quin imò in facti contingentiâ à Curia Neapolitana à promissione Sponsalium liberum fuisse pronunciatum, qui propè carnalem copulam fœminæ, quam adamabat, promiserat Matrimonium, testatur Riccius supra allegatus *decis. 155. cit. & p. 3. decis. 15.*

5. Ego spectando utrûmq; forum, tam internum, quàm externum, censeo cum P. Gobat *tract. 10. de Matr. Cas. 1. n. 26.* in foro conscientiæ, sive Sacramentali, ubi idem est testis, & reus, iudex autem tenetur ferre sententiam juxta testium depositionem, confessarium debere judicare secundum assertionem Pœnitentis: si ergo, postquam Confessarius ipsum probè exami-

navit, an revera tunc non cogitaverit, quid & quantum promitteret, isq; constanter, & asseveranter hoc neget, debere eum credere Pœnitenti, atque ideo ad nihil ipsum obligabit.

6. At verò si res deferatur ad forum externum, sive judiciale, non audietur, sed ridebitur allegans istum furorem, ac dicens, se præ amoris magnitudine compositum suum non fuisse, atque ideo promissionem fuisse indeliberatam; ridebitur, inquam, & hac non obstante asseveratione condemnabitur ad nuptias, aut, si id magis expedierit, ad aliam satisfactionem, præsertim quando est habita copula.

Ratio est, quia Iudex in obscuris, & dubijs judicare debet secundum ea, quæ plerunq; contingunt juxta Reg. Jur. 45. in 6. *Inspicimus in obscuris, quod est verisimilius, vel quod plerunq; fieri consuevit:* atqui plerunq; etiam vehemens amor non aufert perfectam, & plenam libertatem, plerique enim agnoscunt, se reos esse gehennæ, & quando copulam etiam consecuti non sunt, vel quia fœmina Christianè restitit, vel ex quacunq; alia causa, se ordinariè accusant de scelestâ hac sua voluntate, & intentione, vel promissione; ergo adfuit in ijs sufficiens deliberatio, & agnitio malitiæ, ac illius, quod agebant, aut agere parabant, consequenter adfuit ea deliberatio, quæ potuit sufficere ad

D

Spons

Sponsalia, ad hæc enim supra dictum est, sufficere eam deliberationem, quæ est sufficiens ad peccatum mortale; igitur juxta hanc præsumptionem judex Ecclesiasticus eum condemnabit.

7. Dixi, hoc ordinariè contingere, quoddam vehementia amoris non omnem libertatem eripiat, quia non diffiteor, posse in casu admodum raro evenire, ut extraordinaria vehementia amoris, uti & alterius cujuscumque Passionis, v. g. iracundiæ, mentem ita perturbet, ut liberum judicium ipsi non relinquat, quo casu certum est, nullam esse promissionem, ut etiam fatetur Perez, & Tamb. Verùm hanc vehementiam asserenti credet quidem judex fori interni, ut dictum est, non tamen fidem habebit Præses Consistorij, neque audiet etiam jurare paratum, quod sibi defuerit plenus rationis

usus, nisi aliam semiplenam probationem afferat, qualem non præbet, quoddam actu patrato, & æstu remittente, subito ipsum poenitudo subierit factæ promissionis, nam sæpè nos etiam eorum poenitet, quæ tamen gesta sunt cum plena deliberatione, & in calore v. g. iracundiæ multa sunt deliberatione sufficiente ad culpam lethalem, quæ eo calore secluso minimè admitterentur: aliquo tamen modo probabile reddi potest, quoddam defuerit plena deliberatio, promissioque facta fuerit ex aliquo furore amoris, quando Vir, & femina sunt admodum disparis conditionis, ut notat Gobat l. c. n. 25. & Sporer, aut quando promittens Matrimonium ita priùs abhorrebat ab ea Muliere, ut certò nunquam fuisset ipsam ducturus extra illum furem libidinis, quo casu rarissimo fortè locus esse poterit juramento,

CASUS